

APU SIMI QELQA N° 29869*

PERUSUYU KAMACHEQ UMALLEQ

CHEY RAYKU:

Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanán Suntur Wasimanta
Qomun key kamacheq qelqata:

PERUSUYUNTINPA APULLIKUNAQ RIMANAN SUNTUR WASIMANTA
Qomun key kamacheq qelqata:

**KAMACHEQ QELQA NIN LLAQTAKUNATA TIYASQANKUMANTA HOQ
CHEQASMAN ORQOKUCHUN SINCHI CHIRMAYPIN KASHANKU ICHAPAS
PISIYANMAN LLAKIKUYNINKU**

Hoq t'aqan. Imapaqmi key qelqa.

Willakuchun tukuyman Perusuyuq allinñinpaqmi llaqtakunan kashan chirmasqa tiyasqanku cheqaspi, mana llakipi kanapaq hoq cheqasman apakuchun llaqtakunata, ichaqa kasqan Perusuyu ukhullapi.

Iskay t'aqan. Kamacheq qelqaq hunt'anapaq ruwakunanmi keykuna:

1. Runakunaq kawsaynintan amachana, llaqta allin kawsayman aypananpaq
2. Llaqtakunaq kaqnin, kawsanin amachasqa kachun, tiyasqanku cheqas chirmasqa kasqan rayku, ichapas llakiykuyninku pisiyanman.
3. Amachasqa kachun imakunatachus rantinqaku llaqta sayarichinankupaq, runakunaq kawsananpaq imakunas churana kanqa huñusqa llaqta hina kusanankupaq, kallantaq ch'eqeyusqa kawsaqkunapas.
4. Llaqta runaq, sapankaq kaqninkuna kaqtinqa llapanmi amachasqa kanqa
5. Llapa runakunan yanapakunqa allin sayananpaq llaqtaq kaqninkuna kanqa wasikuna ruwaypi, llapa runapaq kanman qhawarisun yachay wasi, hanpina wasi, qolqe mañakuna wasipis kallanmantaq.
6. Ama sinchi llakikuypas, sasachaypas kananpaqqa llapa runakunan yanapakunqa ima atisqanwan, aqnapin llallisun ima sasachaypatas.

Kinsa t'aqan. Maypin key llank'aykuna ruwakunqa.

Kamacheq qelqaq kanpunin hoq qelqakuna hunt'apaykuq, tukupaykuq, maypichus chirmasqa llaqta hoq cheqaspi sayarishan paykunatan chaninchanqa kamacheq qelqa

* N.T. Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanán Suntur Wasimanta, qelqa t'iqramuq t'aqqa Castilla simimanta Runa simiman, t'iqramuq Claudio A. Conde C.

imaña kaqtinpas Estadoq suntur wasinkunapi llank'aqkunan hunt'achinanpuni kamachisqanta, hinaña runa kanman qelqa kamayoq, otaq manapais, llank'anman Estadopaq otaq waq t'aqa runapaq, ichaqa tarikunman kasqan Perusuyu ukhupi, maypichus musoqmanta hatarichishanku wasikunata astakushanku llaqta runakuna otaq comunidadkuna.

Kanmanmi llank'aqkuna hoq runapaq otaq waq suyu runakunapaq mana Estadopaqchu paykuna rimanayukunanku kasqan llaqtapi umalleqwan kanman Varayoq, otaq hoqpas kuska kallpata churayunanku chirmaypi llakipi tarikuq runakunanwan hoq cheqasman llosipunankupaq.

Tawa t'aqan. Chaninchakunqa.

1. **Kanmanmi hoq cheqas sinchi ch'ikiipi llakipi.** Kanman pacha purin mana allinta apamuqtin, sinchi unuchu, sinchi qasachu, wakinpiqa runaq mana allin ruwasqanmanta, sinchi huchakusqanmanta sasachayta, chirmayta apamunman llaqa musoq cheqaspi kausaq runakunapaq aylluntinpaq. Ch'ikiymi llakipi tupurikun imaynan nishuchu sanp'allachu, maypin, huch'uylapichu hatunpichu, unaytachu pisi unaytachu, qhawarisunman hinaqa kanmanmi pacha kuyurin khatatatarin unayta otaq pisi unaychallata.
2. **Hoq cheqas kanman sinchi sasachaypi.** Haqay cheqaspi tiyaq runakunan sinchi chirmaypi sasachaypi kankuman, paykunapaq apamunman llakikuyta kawsaynikupaq, sasachayta kaqninkupaq. Llakikunan tupurikun, ima ch'irmaymi hamuran ima ch'ikitan saqeyon may cheqaspin sinchi llaki qhepayun imanaqtin.
3. **Ch'usaq cheqaspi.** May pachachus kanman chirmasqa cheqas, hinaqa hoq cheqasman astakapuqtinku qhepan ch'usaq mana pipas kanchu, kunanqa ñawpa tiyasqanku hallp'ata chaninchanqa kasqan Distritopi Varayoq.
4. **Kanmanmi hoq cheqas runakunaq tiyasqan sinchi chirmaypi manataq atikunmanchu hoq cheqasman apay.** Kaypi tiyaq runakuna sinchi sasachaypi, kaqninkuta chinkachinkuman llakipi tarikunkuman, imarayku manan imaynata orqoyta atikunmanchu key cheqaspi tiyaq runakunata, sinchi qolqepaq kanman orqoy, hoq cheqaspi sasan wasi sayarichiy mana atikunmanchu hoq sasachaykuna ikhurimuqtin.
5. **Musoq tiyanankupas cheqas.** Ñawpaqta qhawarinqaku, chanincharinqaku hoq musoq cheqasman chirmaypi tarikuq runakunata apanankupaq, tiyanankupaq hina sumaqta ruwarinqaku wasikunata imaynatachus kamachikun qelqa wasikuna ruwanapaq imakunayoqsi kanan llapan hunt'asqa runaq tiyananpaq hina ruwakunqa.
6. **Sinchi llakipi, sasachaypi tarikuq llaqtapi otaq comunidadpi runakuna.** Kanmanmi wakin llaqtakuna, ayllukuna sinchi llakikuypi, sasachaypi, ima chirmaypis chayamuqtin qhepankuman sinchi ch'iki kausaypi, imarayku mana paykunaq qolqenku kanmanchu hoq cheqasman lloqsinankupaq, otaq manapis tarinkunmanchu hallp'a wasikuna ruwanapaq, musoqmanta kawsanankupaq hina.

7. **Hoq musoq llaqta otaq Ayllukuna runaq tiyananpaq.** Llakipi, sasachaypi tarikuq ranakuna orqonanpaqqa imaymanaraqmi ruwana, ichaqa ruwanqa Estado, hinaqa atikunman llapan runakunata hoq cheqasman orqoy tiyanankupaq, imarayku paykuna ñawpa tiyasqanku mana runaq kawsananpaq hinachu, chey raykun kausanankupaq allinninpaq orqokunqa hoq cheqas suyuman, llakikunamanta allin amachasqa tiyanankupaq.

Phisqa t'agan. Imakunayoqmi kanan musoq llaqta otaq ayllu sayarichinapaq
Imakunan ruwana musoq llaqta otaq ayllu sayarichinapaq runakunaq tiyananpaq:

1. **Kananmi paykuna amachaq qelqakuna**
Musoq llaqta, otaq ayllu sayarichinapaqqa kashanmi chaninchaq qelqa hatun patara Perusuyuntinpaq Constitución Política del Perú, ichaqa kananmi hoq mañakoq qelqa kamachinanpaq.
2. **Kananmi yanapay kausanankupaq**
Kunan musoq tiyanankuman astakunankupaq kananmi, purinankupaq, carro purinanpaq llank'anankupaq, ñawpaqta qhawarinanku imawanmi qolqeta tarinku wiñachinku, imapi llank'anku, imaynan kawsaynin runakunaq, paykunapaq kananmi wasi tiyanankupaq, ununku, k'anchayninku allin allcharisqa kawsanankupaq, ama imapas pisinanpaq.
3. **Llapanku kanqaku huñulla**
Musoq kaypi tiyakunapaq tukuy ima kaqpas llapapaqmi, kawsanqaku huñulla qespisqa, mana pipas watasqachu nitaq wisk'asqachu, hinatan kamacheq qelqa nin, llapa kanku kuskalla manan ni pipas kuraqchu, ima kaqpas llapapaq, sapanka runa yachasqanta hoqkunaman reqsichichun, imaynas kawsaynin, paypa suyunpi imaynas p'achanku, mijunanku, icha kaqllachu kunan musoq tiyasqakupi, ñawpa kawsasqankuwan.
4. **Kananmi llapapay willakuy mast'arisqa**
Kunan kiypi musoq tiyaqkunaq paykuna atinkun mañakuyta, maymanpas haykuyta, willakuyta chaskinanku, kasqan pachallapi imapis kaqtin, icha kunan tiyasqankumantachu ima willakuypas kanman, ima p'unchaykunachu. chanincharikun imapas ruwanapaq, llank'anapaq ima kaqtinpas hunt'akunanpaq.
5. **Kananmi yanapaykuy imaña pisiqtinpas.**
Kanmi umalleq, suyuntinpi, huch'uy suyukunapi, llaqtapi otaq Comunidad Ayllukunapi umalleqkuna paykunan ima sasachayña, ima chirmayña kaqtinpas, yanapanqakun usqhayllaman kunan waqman astakuspa musoq kawsayta qallarishanku pay runakunata.
6. **Kanqa yanapay sinchi sasachaypi, sinchi chirmasqa kaqkunamanta pacha.**
Ña yachakunña paypichus, pikunas tarikun sinchi chirmasqa, llakipi kunan musoq suyupi qallarishanku kawsayta, paykuna ukhupi kanmanmi aswan sinchi llakipi, yanapaymi qallarinqa sinchi llakiyoq kaqmanta chayanqa yanapay llapaman.

Soqta t'aqan. Kanqa Amachay yanapay.

Runakunan kunan musoq kawsayta qallarishanku hoq suyupi, paykunapaqmi kanqa yanapay amachay kashan keykuna:

1. May pachachus umalleqkuna, kurakakuna qhawarinqaku, ñawincharinqaku, kunanqa atinkun niyta sasachaykunata, chirmaykunata llallipasun kiyta ruwaspa otaq haqayta ruwasun nispa yachasqankuman hina.
2. Estadon chanincharinqa imaynatas pisiyachinman sasachaypi llakipi kaq runakunata, imaynatas pisiyachinman awqa hina runa llakichiqa.
3. Kunan musoq suyupi tiyaq runakuna paykunapis llank'aysinankun llapamanta chaninchanakuspa imatachus Estado llank'ayta qallarimun hina, allin kawsayman aypananku kama, ichaqa mana kasqallanpichu qhepanan, aswanpas llapamanta ñawpaqman apananku allin kawsay kayta.
4. Ima ruwaypas qallarinqa qelqa kamacheq kaqtin, hoq kunata maman pipas kamachikuyta atinmanchu, kasunqaku llapapis kamacheq qelqata.
5. Kunan llapa runakunan kiypi tiyaqkunan yanapayta chaskinqa llaqta umalleqmanta, kamachisqan karan hoq cheqasman ñawpa tiyasqankumanta lloqsimunankupaq sinchi chirmasqa rikukuqtinku, wakin aswan yanapayta munankuman mana imayoq kaspanku. Kunan Regionpi Umalleq paymi yanapanqa hoq cheqasman astakunapaq.
6. Musoq tiyananku cheqas reqsisqaña kashan, runakunaq tiyananpaq ñawpaqtaraq qhawarina kanqa imaynatas wasikuna sayarinqa, imankunan churana, as ñawpaqman llaqta wiñarinqa allin chaninchasqa, llaqtakunaq, Ayllukunaq kawsaynin khuyasqa kanqa, henna llaqta ukhupi tiyaq, otaq Comunidadkunapi tiyaq manan.
qhawarinkumanchu pisipaq mayqentapas, kamacheq qelqa llapanta chaninchashan.

Qanchis t'aqan. Imaynan kanqa musoq llaqta ruwasqakuna runakunaq tiyananpaq.

1. **Hoq cheqasman lloqsimuy munaq runakunamanta.**
May pachachus llaqta tarikunman chirmasqa sinchi llakipi, mana kasqanpi qhepayta atinkumancho, hinaqa arí allinmi hoq cheqasman lloqsipusaqkun nispa rimarinku, allinmi hoq cheqaspi kawsaniyku kanman nispa.
2. **Hoq cheqasman lloqsiychis ninku runakunata, ichaqa manapuni munankuchu.**
Llaqtantin otaq Aylluntin Comunidadkuna mana hoq cheqasman lloqsiyta munankucho, yachashankun kunan tiyasqanku manan allinchu runaq kasqanpi qhepanankupaq, manapuni munankuchu hoq cheqasman lloqsiyta, paykunapaq kawsanankupaq kashan aswan allin amachasqa.

Pusaq t'aqan. Imanaqtinmi llaqta otaq Comunidadkunata ninku lloqsimuychis hoq cheqaspi tiyapunkichis nispa. Runakunaq kunan tiyasqanku mana allinchu kasqanpi qhepanankupaq kawsayninku sinchi llakipi, kuna kasqanku mana allinchu pacha thuñirikushan, runaq kawsaynin mana kasqanpi kanmanchu, runaq mana kasukuyllanmi apamunman sinchi llakita kawsayninkupaq.

Isqon t'aqan. Ñawpaqta qhawarikunqa runakuna hoq cheqasman orqonapaq imakunan kanan.

Hoq cheqasman llaqta, comunidadpi runakuna orqonapaqqa kananmi hoq qelqa, imakunan ruwana, pikunan qelqa ruwaq, llapanmanta pikunan kamachikunqa imapis kaqtin, hayk'a unaypin apakunqa, hayk'a qolqewan llapan runa orqoy atikunman, willakuy mast'arikunan, kunan tiyasqanku sinchi chirmasqa, llakitan apamunman kasqanpi runa qhepanman hinaqa, runakunatapis tapuna kanqa tiyasqanku saqenapaq lloqsipunankupaq, kaqllataq willana kanqa kunan tiyasqanku allchakunqa qelqapi, llank'akunqa watiqmanta tiyanapaq, kunan musoq hallp'aman usqhaylla lloqsinapaq, qhawarikushallantaq musoq tiyanankupaq cheqas, willana kallantaq imakunan kashan kunanpacha kawsanankupaq, aswanman ima willakuypas kanman yachankuman lloqsipunapaq llank'aq t'aqa runakuna.

Musoq tiyanankupaq willana kanqa imakunas yanapay kanman, wasikuna aswantachu allcharikunman, kunan qallarikushan musoqmanta tiyananku cheqas. Kunan tiyay qallarinkupaq kanqa yanapay wasikuna aswan allin kananpaq, ichaqa llank'aqkuna hamunqa aswan qhepamanraq.

Chunka t'aqan. Yachaqkuna qhawarinqa ñawincharinqa

Provinciapi otaq Distritopi Municipio Varayoq llank'aqninkuna kanmi musoqmanta tiyanapaq cheqasta qhawarinankupaq allinchu, kashan manachu tiyanankupaq hina, kaqllataq kunan tiyasqanku kashan sinchi chirmasqachu, kunan musoq tiyanakupaq cheqastapas waturinallataq kanqa, kunan tiyanakupaq hina allcharinapaq hayk'a qolqe kanan llapan allcharinapaq, kasqan tiyasqakupi Varayoq kashan Distritopi, Provinciapi paykunan churanan qolqeta, kunan kamacheq qelqa lloqsimun, hinaqa ñawincharina kanqa hallp'a allcharinapaq tiyanapaq hina tukuy churanapaq.

Chunka hoqniyoq t'aqan. Mañakunan kanqa hoq cheqasman tiyaq lloqsinapaq.

Huñunakuspa umalleqkuna, consejo de zonawan, ch'ulla yuyaylla ninqaku manan tiyanapaq hinachu kashan sinchi chirmasqa llakipi runakuna kashan nispa llipsipi mañakuyta chayachinqaku Órgano Técnico paykunaman, churanqaku qelqaman, may cheqasmi tiyasqanku, pikunan, hayk'a runatan orqoyta munanku hoq cheqasman, orqonapaq mayman, churallanqakutaq hayk'a qolqen kanman qhawarisqakuman hina, musoq wasikuna, churana kanman unu, k'anchay hoqkunapis, llaqaqpis qolqenku mana imapas kanchu.

Chunka Iskayniyoq t'aqan. Ima raykun llaqtantin ripushanku hoq cheqas hallp'aman tiyaq

Hoq cheqasman llaqta otaq llapan comunidad, lloqsipunapaq kashan kawsayninku sinchi llakipi chirmasqa, qhawarisunchis yachayunapaq:

1. Imayna llakikuynmi kashan qhawarimusqaman hina, hoq cheqaspi tiyaq runakunaq.
2. Imakunan hatun auqa hina llakiman churayta munan kasqanpi tiyaq llaqtata, icha comunidadtachu.
3. Kasqan huch'uy suyupi umalleqmi yanapanan usqhayllaman llakipi, sasachaypi, chirmasqa tarikunku llaqtan ukhupi tiyaq runakuna, icha manachu

imankupas kapun kawsanankupaq, ñawpaqtaqa hoq t' aqa llank' akunan sutinmi Sistema de Focalización de Hogares, (SisFoH) qhawamunan cheqaqchu tiyasqanku cheqas kunan mana tiyanankupaq hinachu kapun.

Kunan imaymana llank' asqanku, llakipi kaq comunidadchu, llaqtachu hoq cheqasman, llapankuta tiyanakupaq atikunmi orqoy, ichaqa ñawpaqta willana kanqa suntur wasiman sapa wata hina yanapanku hoq cheqasman orqonku llakipi kaq runakunata (Plan Operativo Multianual).

Chunka kinsayoc t' aqan. Llallinakuq hina llank' ay

- 13.1. Perusuyuntinpin kan hatun wasi qhawashan maypipas kashanman chirmay, sasachayta apamunman comunidadpaq, llaqtakunapaq, paykuna yanapaq, pisiyachin, amachan llakikunata sutin (CENEPRED) llank' aqkunan qhawarinku, t' aqwirinku, hinataq yachasqakuman hina ninku hoq cheqasman orqokuchun haqaypi otaq kiypi tiyaq runakuna imarayku sinchi sasachaymi llaqtapaq, comunidadpaq kashan rikumusqaykuman hina nispa, llapa runa orqokuchun uskayllaman hoq cheqasman ña chanincharisqaña kashan nispa.
- 13.2. Kallantaq yanapaq wasi Instituto de Defensa Civil, paykuna sasachay kaqtinqa usqhayllaman yanapan, willarintaq wakin yanapaq wasikunaman yachanku llaqta otaq comunidadta orqoyta, paykuna kashan kamacheq qelqaq 29664 hunt' aqkuna, kaman hoq wasita Perusuyuntinpaq llank' aqkunan yanapanan llakipi chirmasqa kaq llaqtata, comunidadta sutin (SINAGERD).
- 13.3. May pachachus ña qhawamunqakuna, kirmasqa kaqkunata, qelqaman churanku ima ruwakunanta, hayk' a qolqen kanan churanan kasqan kamacheq qelqapi kashan sutin ñawpaqta allchanankun hoq cheqasta, chirmasqa tarikuy runakuna apanapaq, kanan wasi unun, k' anchaynin, llapantan Municipalidad kanman distrito, provincia maypichá runakuna tarikun sinchi llakipi kaq, runakuna yanapaq.

Chunka tawayoc t' aqan. Kanraqmi wakin suntur wasikuna chirmasqa yanapaqkuna.

Suntur wasi yanapaq kashan Regionpi umalleqkuna, Perusuyuntinpi kashan sasachaykuna qhawaq, mana allin kaqtinqa ñawpaqtaña willakamushanan ima ruwanapaq, llakikuy pisiyachinapaq, amachanapaq sutin CENEPRED.

Llank' aq runakunan yachan imachus ruwana sinchi chirmasqa kaqtin coumidad, llaqta maymamnsi orqokunman, imakunas tiyanankupaq kanan llapantan qhawarinanku ñawpaqtaraq manan kasqan imapaq llaki, sasachay kaqtinraqchu, paykunan rinan kallantaq yachaqaq maypin, qelqachimuna qolqenpi yanapay kanapaq.

Chunka phisqayoc t' aqan. Suntur wasi laqtaamanta, comunidadmanta chirmasqa kaqtin yachaq.

Perusuyuntinpi kan llank' aqkuna suntur wasi Ministerio de vivienda kasqan ukhupin kashan hoq t' aqa llank' aqkuna Noqanchispa llaqtanchis sutiwan, paykunan llank' anku ñawpaqta wasi ruwanapaq hallp' ata allcharinku, qhepamannya wasikunata sayarichinku, hoq llaqta otaq comunidad tarikun llakipi, hinaqa usqhayllaman yanapanku hoq cheqasman llapankuta orqonapaq, ichaqa ruwanankun kashan askha:

1. Llaqtapi, comunidadopi umalleq chayachen mañakuy qelqata, willashanku imaynatas tarinku tiyasqankuta, ñachu lloqsinqakuña, paykunaq llank' aqninku imaynata chanincharinkuman mañakuy chayachisqankuman hina.
2. Kuraka, mañakusqanku qelqaman kutichimunan chirmasqa, llakipi kaq comunidad, llaqta mayman, hayk' aq lloqsipunankupaq.
3. Willanan kanqa usqhayllaman Perusuyuntinpaq kashan suntur wasi Centro Nacional se Estimación, Prevención y Reducción del Riesgo de Desastres (Cenepred) llipsipi makuykunatan chaskishan chayachinkun usqhayllaman hoq kaq yanapaq wasiman, hoq cheqasman llaqtakuna orqoq, manataq mañakusqanku uyarisqachu kanman henaqa, kasqallanpi allchakuchun runakunaq kasqanpi tiyanapaq llakikuy pisiyananpaq.

Chunka soqtayoq t' aqan. Mañakusqanku uyareq

Mañakuyta churanqa Centro Nacional de Estimación, Prevencio y Reducción del Riesgo de Desastres (Cenepred) chayachenqa mañakuyta Anasapa Suntur wasipi Umalleqman Presidente del Consejo de Ministros pay qelqata qomonqa Resolución Ministerialpi ninqa arí allinmi mañakusqaykichis llaqa chirmasqa llaqta otaq comunidad hor cheqasman lloqsimunchun usqhayllaman.

Chunka qanchisniyoq t' aqan. Llapankun llank' ananku

Llaqta otaq Comunidad chirmasqa kaqkuna llapankun llank' arinanku, ama ima sasachayta chuaraspa, kamachesqa qelqapin kashan llaqa runa sasachaypi tarikuq lloqsinanku hoq cheqsaman tiyaq, kunan hunt' akunanmi qelqa Resolución Ministerial kamachisqan.

Chunka pusaqniyoq t' aqan. Kunan llaqta otaq comunidad lloqsinanpaq cheqas kananmi allin allcharisqa tiyanakupaq hina.

Ñawpaqtaqa reqsiyunqakun musoq tiyananku cheqasta, allinchi kashan kunan pacha astakamunankupaq, kananmi allin allcharisqa runakunaq tiyananpaq hina, ima rayku sinchi llakipi tarikun llaqta chirmasqa.

Hallp' a Estadoq kaqtinqa, ichaqa kashanman qhawasanman Superintendencia Nacional de Bienes Estatales otaq Gobierno Regionalpa makinpi, usqhayllaman hallp' ata qelqapi qopunanku kanqa Municipio Distritalman.

Kunanqa Distritopi Warayoq mañana qelqapi Superintendencia Nacional de Bienes Estatales, mana kasqan cheqaspi kanmanchu hinaqa, mañanan Gobierno Regional umalleqman, paymi tukuy manta ñawpaqtaraq qonqa chirmasqa kaqman, wakinqa manapishá sinchi llakipichu, paykunaqa asllata suyarikuchunku.

Kunan musoq tiyanankupaq qhawarisqa hallp' a kanman Municipio Distritalpa hinaqa hunt' anan kanqa kamacheqoq qelqa 27972 Municipiokunaq chaninchaqnin qelqa.

Chunka isqonniyoq t' aqan. Ch' usaqmi kanan tiyanankupaq qhawarista hallp' aqa.

Kasqanpi huch' uy suyupi umalleq kuraka, paymi llank' arina kanqa, musoq tiyanapaq qhawarisqa hallp' a kachun chirmasqa tarikuq llaqtapaq, otaq comunidadpaq, tiyanankupaq, wakinqa wasita ruwayta munankuman llaqta kichanakupaq, amaraq

hinachu kanqa. Icha hallp'a kashan hoq runaqchu, hina kaqtinqa mañakuchun llaqtapaq hallp'a kapunanpaq chirmasqa tiyananpaq, aswan ñawpaqman lloqsiyuichis ninkumanpaq musoq llakipi kaq tiyaqkunata.

Chirmasqa tarikuq hallp'a kunanqa qhepanka mana piqpa tiyananpaq allinchu nispa, kunanqa hallp'a kapun llaqtaqmi qelqapi churakunqa aqna kasqanta.

Kuraka Ministerio Público churanqa tukuypa yachanapaq hoq amachaq qelqata, ñawpa chirmasqa cheqaspin manan pipas atinmanchu tiyayta sinchi llakipi kashan, nitaq pipas ninmanchu noqapaq kachun ch'usaq hallp'anispa.

Iskay chunka t'aqan. Musoq tiyanankumanta.

Musoq tiyananku wasikuna kashan unuyoq, k'anchayniyoq, musoq wasikuna, allin amachasqa ima llakimantapas, manan uqhayllaman chirmasqachu kanqa, ña ñawpaqtaña qhawarikun allcharikun musoq tiyana chirmasqa, llakisqa runakunaq tiyananpaq.

Iskay chunka hoqniyoq t'aqan. Willakuy mast'arikun manan pipas tiyayta atinmanchu reqsisqa cheqaskunapi sinchi chirmasqan kashan.

Reqsichikamushanmi chirmasqa cheqaskunata manan pipas tiyayta atinmanchu, manan allinchu wasi ruwanapaq, nitaq imatapis ruway atikunchu, runaq kawsayninmi sasachaypi tarikunman.

Llaqtapi Warayoqmi qhawarinqa, chanincharinqa, willakuy mast'arikamunqa kamachisqa qelqa hunt'akunanpaq, kaqlataq Municipio Provincial yanapanqa llapanta.

Manan ima yanapaypis kanqachu reqsiqa chirmasqa cheqaspi tiyay munaq runakunapaq sinchi llakikuyta apamunman kawsayninkupaq, mana kasukuqtinkuqa paykunamantaña kawsayninkutapis ch'inyachinkuman.

Inskay chunka iskayniyoq t'aqan. Musoq cheqas hallp'a runakunaq tiyananpaq ña chaninchasqaña kamacheq qelqan hunt'akunan.

Kurakakunan kamachimun qelqapi, kunanqa hunt'anan kanqa musoqmanta llakipi kaq llaqta, otaq Comunidad tiyanqaku, watiqmanta, musoqmanta qallarinqaku tiyayta sinchi chirmasqa tarikuq runakuna llaqtantin, llapanta chaninchamun kurakakuna kasqan suntur wasikunapi llank'aqninawan, yachaqninkunawan allinta chaninchaykuspa, imapis ñawpaqman kanman cheyqa paykunaq makinpiñan llapan.

Iskay chunka kinsayoq t'aqan. Willakuy mast'arisqa kashallanqapunin manan ch'inyanqachu

Hoq t'aqa llank'aq runakunan willakuyta mast'arishanqapuni, chirmasqa llaqta, comunidad, maypipas llakipi kanman, paykuna usqhayllamanmi orqonan kanqa hoq cheqasman kawsayninku amachasqa kananpaq, kamacheq qelqa 27806 nin sut'illantan willakuy mast'arikunan suyuntinman tukuy runa yachananpaq hinatan hunt'akunqa qelqaq kamachesqan.

Iskay chunka tawayoq t'aqan. Pikunan qolqeta churanqa chirmasqa llaqta llakipe tarikuqtin hoq cheqasman orqonapaq.

24.1. Llaqtapi kurakakuna kashan Varayoc, Regionpi Unmalleq, paykunan qolqeta churanan qeqlla orqoc reqsinchis mina orqocmi llaqtac kaqnin orqocqamanta kutichen qolqenpi, patanman kallantaq yapaykuy qolqenpi, aswan ñawpaqman kallantaq llaqtac otaq comuinidadpa kaqninta qeqllata orqocpa k'irinman imantapas, hinaqa qolqenpi qopun. Ichaqa manapischá llaqta umalleqpa suntur llank'anan wasipi qolqec kanchu, ñawpaqtaña qharisqaku, qelqapi kamachisqa kashan chunka kinsayoc t'aqanpi, hina kaqtinqa Gobierno Regional umalleqmi qomunan qolqeta, kasqan qeqlla orqoc qosqanmanta, ichaqa qonan qolqeta llaqta umalleq Varayoc kurakaman, kunanqa orqonanku usqhayllaman llaqta otaq Comunidad chirmasqa llakipi kaq runakunata, hoq cheqaspi kawsanakupaq allin amachasqa.

Manapuni llaqta kuracaq qolqen kanchu, nitaq kuracaq Gobierno Regionalpa qolqec qosqan aypanmanchu, hinaqa mañana kanqa Perusuyu umalleqman qolqeta qomunanpaq, paykunaq kashanpuni qolqec, hoq suyukunapi llaki chayamuqtin yanapanapaq.

24.2. Llaqtakunapaq otaq comuinidadkunapaq kanpunin llaki, tiyasqankun tarikun sinchi chirmasqa llakipi mana tiyanankupaq hinachu kapun, hinaqa kurakakunan llaqtapi, Regionpi, Perusuyuntinpa umalleq kurakakunan, llapa suyuntinpi runata arariwan, amachan, waqaychan, mana allin tiyasqanku kaqtinqa, hoq cheqasta allcharispa musoc tiyanankuman orqonanku llapata, mayqen kaq kurakaña kaspapis.

24.3. Kunan musoc tiyanankupaq qharisqa hallp'a Estadoq kaqtinqa, kashanman qhawasqa Superintendencia Nacional de Bienes Perusuyuntinpa, otaq Regionpichu paykunaq makinpi kaqtinqa atikunmi, llakipi chirmasqa tarikuq runakunapaq qopuy, mana qolqellapaq yanqalla, ichachus kutichina kanman hoq huch'uy p'akillanta pisi qolqellata llipsikuna orqonapaq imaynatachus kamachikun chaninchaq qelqanpi t'aqan 79 Reglamento de Ley General de Sistema Nacional de Bienes Estatales.

TUKUYKAPUNALLAPAQÑA YAPAYKUSQA KAMACHIKUYKUNA

ÑAUPAQ KAQ KAMACHIKUY.- Usqhayllamanmi llank'ana kanqa, runakuna llakipi tarikunku sinchita paramuqtin otaq pacha chhapchikuqtin, hoq cheqasman orqonapaq.

Huch'uy suyupi umalleq kurakakuna, paykunan usqhayllaman llank'arinanku llaqtapaq otaq comuinidadpaq llaki chayamunman sinchita paraqtin, pacha khatatataqtin, kunan tiyasqanku cheqas manan allinchi kapun tiyanankupaq hina, hinaqa isqhayllaman orqona kanqa llapa runata.

ISKAY KAQ KAMACHIKUY.- Chaninchamun ima ruwanankuta

Perusuyupin kan kurakakuna Poder Ejecutivo, paykuna soqta chunka p'unchay ukhullapi, yupakun kunan key qelqa lloqsimusqanmanta pacha, qomunqa hoq qelqata kamachimunqa ima ruwanankuta ichaqa usqhayllaman.

Willakuchun Wiraqocha Perusuyuq Munayninwan Kamacheq Umalleqman Apu simi qelqa qomunanpaq.

Lima suyumanta, isqon p'unchay Aymuray killapi, Iskay Waranqa Chunka iskayniyoq watapi.

DANIEL ABUGATTÁS MAJLUF
Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanana Wasipi Umalleq

YEHUDE SIMON MUNARO
Iskay Kaq qatiq Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanana Wasipi Umalleq

WIRAQOCHA PERUSUYUNTINPA MUNAYNINWAN KAMACHEQ UMALLEQ

IMA RAYKU.

Kamachinin willakuy mast'arikuchun suyuntinman hunt'akuchuntaq

Qomunku Perusuyu Umalleqpa wasimanta, Lima llaqtamanta, iskaychunka pusaqniyoq p'unchaypi, Aymuray killapi, Iskaywaranqa chunka iskayniyoq watapi.

OLLANTA HUMALA TASSO
Perusuyuntinpa Munayninwan Umalleq

OSCAR VALDÉZ DANCUART
Presidente del Consejo de Ministros